246225 ـ نامازغا ئۇلگۈرەلمىگەن كىشىنىڭ ھۆكۈملىرى توغرىسىدا

سۇئال

نامازغا ئىمامدىن كېيىن كەلگەن كىشىنىڭ ھۆكمىنى تەپسىلى بىلىشنى مەقسەت قىلىمەن؟.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت ۋە سالاملىرى بولسۇن.

بىرىنچى:

"پىقھى ئېنسىكلوپېدىيىسى" 3-توم 353-بەتتە مۇنداق كەلگەن: نامازنىڭ ھەممە رەكەتلىرى ياكى بەزى رەكەتلىرىدە ئىمامغا ئۇلگۈرەلمىگەن كىشى "مەسبۇق" دېيىلىدۇ.

ئىككىنچى:

نامازغا ئۇلگۈرەلمىگەن كىشى توغرىسىدىكى ھۆكۈملەر:

1-نامازغا ئۇلگۈرەلمىگەن كىشى مەسچىتكە ئالدىرماي، تەمكىن ھالەتتە كېلىشى ياخشى. ئىمام بىلەن بىرگە ئوقۇغان نامىزى ئۇنىڭ نامىزىنىڭ بىشى بولىدۇ، مەسىلەن: ئەگەر ئۇلگىرەلمىگەن كىشى شام نامىزىدىن ئىككىنچى رەكەتنى ئىمام بىلەن بىرگە ئوقۇسا، بۇ ئىمامنىڭ ئىككىنچى رەكەت، ئۇلگىرەلمىگەن كىشىنىڭ بىرىنچى رەكەت نامىزى ھېسابلىنىدۇ.

بۇ ئىككى ھۆكۈمنىڭ دەلىلى: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: تەكبىر ئېيتىلغانىنى ئاڭلىساڭلار، نامازغا مېڭىڭلار، ئالدىرماي، تەمكىنلىك بىلەن كېلىڭلار، ئۇلگۈرگەن رەكەتنى ئوقۇڭلار، ئۇلگۈرەلمىگەننى تولۇقلاڭلار. [بۇخارى رىۋايىتى600-ھەدىس].

بەزى ئۇلىمالار بۇنىڭدىن: جامائەت نامىزىنى يوقۇتۇپ قويۇشتىن ئەنسىرىسە، جامائەتكە يېتىشىۋېلىش ئۈچۈن بىر ئاز ئالدىراپ ماڭسا بولىدۇ،ـ دېگەننى ئىستىسنا قىلدى.

1- ئۇلگىرەلمىگەن كىشى ئىمامنى رۇكۇ قىلىۋاتقان ھالەتتە تاپسا، نامازغا كىرىش تەكبىرىنى ئۆرە تۇرۇپ ئېيتىدۇ، ئەگەر نامازباشلاش تەكبىرىنى رۇكۇغا ئېگىلگەن ھالەتتە ئېيتسا ئۇ كىشىنىڭ نامىزى توغرا بولمايدۇ.

نەۋەۋىي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: "قىيامدا تۇرۇش پەرىز بولغانلىقى ئۈچۈن، نامازغا باشلاش تەكبىرىنى ئۆرە تۇرۇپ ئېيتىشمۇ پەرىز بولىدۇ، شۇنىڭدەك كېيىن كەلگۈچى ئىمامنى رۇكۇ قىلغان ھالەتتە تاپقان بولسا، نامازغا باشلاش تەكبىرىنىڭ ھەممە ھەرپىلىرىنى قىيامدا تۇرغان ھالەتتە ئېيتىشى پەرز بولىدۇ، ئەگەر نامازغا باشلاش تەكبىرىدىن بىرەر ھەرپىنى رۇكۇغا ئىگىلگەچ دېگەن بولسا ئۇ كىشىنىڭ نامازغا كىرىشى توغرا بولمىغان بولىدۇ، بۇنىڭدا ئىختىلاپ يوق". "ئەل مەجمۇ"3-توم 296-بەت.

2- كېيىن كەلگۈچى ئىمام رۇكۇ قىلىۋاتقان ھالەتتە كەلگەندە، ئۇ كىشى ئېھتىياتەن ئىككى تەكبىر ئېيتىدۇ، بىرى نامازغا باشلاش تەكبىرى، يەنە بىرى رۇكۇ قىلىش تەكبىرى، ئەگەر نامازغا باشلاش تەكبىرىنى ئېيتىپلا رۇكۇ قىلغان بولسا، رۇكۇغا بېرىش تەكبىرىنى ئېيتمىغان بولسا، كۆپچىلىك ئۆلىمالارنىڭ توغرا قارىشىدا بۇ كۆپايە قىلىدۇ.

شەيخ ئىبنى باز رەھىمەھۇللاھدىن:" نامازغا كېيىن كەلگۈچى ئىمام رۇكۇ قىلىۋاتقان ھالەتتە كەلگەن بولسا، نامازغا باشلاش تەكبىرىنى ئېيتىپلا رۇكۇغا بارامدۇ ياكى يەنە بىر تەكبىر ئېيتىپ ئاندىن رۇكۇغا بارامدۇ؟ دەپ سورالغاندا، شەيخ مۇنداق جاۋاپ بەرگەن:

بىرىنچى: ئېھتىياتەن ئىككى تەكبىرنى ئېيتىدۇ، بىرى نامازغا باشلاش تەكبىرى، بۇ نامازنىڭ ئاساسى (پەرزى) بولۇپ، بۇنى ئۆرە-قىيامدا تۇرغان ھالەتتە دېيىش كېرەك.

ئىككىنچى: رۇكۇغا بېرىش تەكبىرىنى رۇكۇغا ئىگىلگەندە ئېيتىدۇ، ئەگەر بىر رەكەتنىڭ ئۆتۈپ كېتىشىدىن ئەنسىرسە، ئۆلىمالارنىڭ توغرا قارىشىدا نامازغا باشلاش تەكبىرى كۆپايە قىلىدۇ، چۈنكى ئۇ ئىككىسى بىر ۋاقىتقا جۇغلاشقان ئىككى ئىبادەت بولغانلىقى ئۈچۈن، چوڭى كىچىكىگە كۆپايە قىلىدۇ، كۆپچىلىك ئۆلىمالارنىڭ قارىشىدا بۇ رەكەت توغرا بولىدۇ". "ئىبنى باز پەتىۋالار مەجمۇئەسى"11-توم 245-بەت.

3- كېيىن كەلگۈچى ئىمامنى رۇكۇ قىلغان ھالەتتە تاپقان بولسا، گەرچە ئۇ ئىمام رۇكۇدىن بېشىنى كۆتۈرۈشتىن ئىلگىرى تەسبىھ ئېيتالماي، ئىمام رۇكۇدىن بېشىنى كۆتۈرگەندە تەسبىھ ئېيتقان بولسىمۇ بىر رەكەتكە ئۆلگۈرگەن بولىدۇ.

4- كېيىن كەلگۈچى رۇكۇغا ئىمام بىلەن بىرگە ئۆلگۈردىمۇ ياكى ئۆلگۈرەلمىدىمۇ؟ بۇنىڭدا شەكلىنىپ قالسا، بۇ ۋاقىتتا قارىشىنىڭ كۆچلۈك تەرىپىنى تۇتىدۇ، قارىشىدا رۇكۇغا ئۆلگۈرگەنلىكى كۆچلۈك بولسا بىر رەكەتكە ئۆلگۈرگەن بولىدۇ، رۇكۇغا ئۆلگۈرمىگەنلىكى كۆچلۈك بولسا ئۇ رەكەتكە ئۆلگۈرگەن ھېسابلانمايدۇ.

شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىنىنىڭ "شەرھىل مۇمتىئ" 3-توم 383-بەتتە مۇنداق كەلگەن: ئىمام رۇكۇ قىلىۋاتقان ھالەتتە كەلگەن بولسا، نامازغا باشلاش تەكبىرىنى ئېيتىدۇ، ئاندىن رۇكۇ قىلىدۇ، ئەگەر ئۇ كىشى: ئىمامغا رۇكۇ قىلىۋاتقان ھالەتتە ئۆلگۈردۈممۇ ياكى رۇكۇغا بېرىشتىن ئىلگىرى ئىمام رۇكۇدىن بېشىنى كۆتۈردىمۇ؟ دەپ ئىككىلىنىش بولۇپ قالغان بولسا، ئۇ ۋاقىتتا كىتابنىڭ

ئۇسلۇبى بويىچە، ئۇ كشى رۇكۇغا ئۇلگۈردۇممۇ ياكى ئۇلگۈرمۇدۇممۇ؟ دەپ شەكلىنىپ قالغانلىقى ئۈچۈن، ئىشەنچىگە ئاساسەن نامازنى داۋاملاشتۇرىدۇ، رۇكۇغا ئۇلگۈرەلمىگەنلىكى كۆچلۈك بولسا، بۇ رەكەتكە ئۇلگۈرەلمىگەن بولىدۇ.

ئىككىنچى قاراشقا ئاساسلانغاندا: ئۇ كشى كۆچلۈك قارشى بويىچە ئىش قىلىدۇ، ئۇ: گۇمانىڭچە ئىمامغا رۇكۇدا ئۇلگۈردۇڭمۇ ياكى ئۇلگۈرمىدىڭمۇ؟ دەيمىز، ئۇ: ھەئە، گۇمانىمچە ئۇلگۈردۇم دىسە، ئۇ رەكەت ساڭا ئۇلگۈرگەن ھىساپلىنىدۇ،ـ دەيمىز، ئەگەر ئۇ: گۇمانىمچە، ئۇلگۈرەلمىدىم، دېسە، بۇ رەكەتنى ھىساپلىماي، نامزىڭنى تولۇقلىغان،ـ دەيمىز. ئەگەر ئۇ: ئىككىلىنىپ قالدىم، ئۇلگۈرەلىگەنلىكىمگە جەزىم قىلالمىدىم،ـ دېسە، ئىشەنچلىكنى ئاساس قىلىپ، بۇنى ھىساپلىماي، نامزىڭنى تولۇقلىغىن دەيمىز، تۈگىدى.

5- كېيىن كەلگەن كشى ئالدىنقى سەپتە ئورۇن تاپالماي، كېيىنكى سەپنىڭ كەينىدە يالغۇز نامار ئوقۇسا توغرا بولىدۇ.

6- ئەگەر ئىمام بىر رەكەتنى ئارتۇق ئوقۇغان بولسا، بۇ ئارتۇق رەكەت كېيىن كەلگەن كشى ئۈچۈن بىر رەكەتكە ھېساب بولامدۇ؟ دېگەن مەسىلىدە ئۆلىمالار ئارىسىدا ئىختىلاپ بار.

شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىن رەھىمەھۇللاھدىن: "ئىمام نامازنى بەش رەكەت ئوقۇغان بولسا، كېيىن كەلگەن كشى ئىمامغا ئىككىنچى رەكەتتە يېتىشكەن بولسا، ئۇ كشى ئىمام بىلەن بىرگە سالام بېرىپ نامازدىن چىقامدۇ ياكى ئۇلگۈرەلمىگەن بىر رەكەتنى ئوقۇپ نامازنى تولۇقلامدۇ؟ دەپ سورالغاندا، شەيخ جاۋاپ بېرىپ مۇنداق دېگەن: "بۇ مەسىلىدە ئۆلىمالار ئىختىلاپ قىلىشقان، بەزى ئۆلىمالار: بەش رەكەت نامار ئوقۇغان ئىمام سالام بەرگەندە، كېيىن كەلگەن كشى ئورنىدىن تۇرۇپ بىر رەكەت ئوقۇشى زۆرۈر، نامزىنى ئىمامغا ئوخشاش بەش رەكەت ئوقۇيدۇ، بۇ توغرىدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: ئىمامغا ئۇلگۈرگەننى ئوقۇڭلار، ئۇلگۈرەلمىگەننى تولۇقلاڭلار دېگەن، بۇ كشى بىر رەكەتكە ئۇلگۈرەلمىدى، شۇ رەكەتنى ئوقۇشى كېرەك،ـ دەپ قارىغان.

لېكىن كۆچلۈك قاراشتا، ئۇ كشىنىڭ بەشىنچى رەكەتنى ئوقۇشى توغرا بولمايدۇ، بەلكى ئىمام بىلەن بىرگە سالام بېرىدۇ، چۈنكى ئىمام بەشىنچى رەكەتتە ئۆزۈرلۈك ھېسابلىنىدۇ، ئەمما بۇ كشىگە تۆت رەكەت ئوقۇغانلىقىنى بىلگەندىن كېيىن ئۆزۈر يوق، ئۇنىڭغا نامازغا زىيادە قىلىشى ھالال ئەمەس.

ئەمما پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ: ئۇلگۈرەلمىگەننى تولۇقلار دېگەن ھەدىسىدىكى، "تولۇقلاڭلار" دېگەن سۆز: نامازنىڭ كەم قالغان رەكىتىنى تولۇقلاڭلار! دېگەن بولىدۇ. ئۇ كشى ئىمام بىلەن تۆت رەكەتنى ئوقۇغان بولسا، ئۇنىڭ نامزى كەم قالغان بولمايدۇ، مانا بۇ ھەدىسكە بېرىدىغان جاۋابىمىز. توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر". "ئىبنى ئۇسەيمىن پەتۋالار مەجمۇئەسى"14-توم 20-بەت.

7- ئىمام سالامدىن ئىلگىرى سەھۋەنلىك ئۈچۈن سەجدە قىلسا، كېيىن كەلگۈچىمۇ مەيلى سەھۋەنلىكنى تاپسۇن ياكى ئىمامنىڭ

سەھۋەنلىكىدىن كېيىن نامازغا كىرگەن بولسۇن ئىمام بىلەن بىرگە سەھۋەنلىك سەجدىسى قىلىدۇ، ئەمما سالامدىن كېيىن سەھۋەنلىك سەجدىسى قىلغان بولسا، كېيىن كەلگۈچى ئۆزۈرلۈك بولغانلىقى ئۈچۈن بۇ سەجدىدە ئىمامغا ئەگەشمەيدۇ.

8- كېيىن كەلگۈچى نامازدىن بىر رەكەتكىمۇ ئۈلگۈرەلمىسە، جامائەتكە ئۈلگۈرگەن بولمايدۇ، بىر رەكەت رۇكۇغا ئۈلگۈرۈش بىلەن بولىدۇ.

"دائمي كومىتېت پەتۋاسى-ئون ئىككىنچى بۆلۈم-"6-توم 225-بەتتە مۇنداق كەلگەن: "كېيىن كەلگۈچى بىر رەكەتكىمۇ ئۈلگۈرەلمىسە جامائەتنى تاپقان بولمايدۇ، بۇ توغرىدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: نامازدىن بىر رەكەتكە ئۈلگۈرگەن كىشى جامائەتنى تاپقان بولىدۇ. [مۇسلىم رىۋايىتى]. يەنى بىر رەكەتكە ئۈلگۈرۈش رۇكۇغا ئۈلگۈرۈش بىلەن بولىدۇ".

9- كېيىن كەلگۈچى ئاخىرقى رەكەتنىڭ رۇكۇسىدىن كېيىن كەلگەن بولسا، ياخشىسى ئۇ كىشى ئىككىنچى جامائەتنى كۈتمەستىن دەرھال ئىمامغا ئەگىشىدۇ.

"دائمي كومىتېت پەتۋاسى-ئون ئىككىنچى بۆلۈم-"6-توم 225-بەتتە مۇنداق كەلگەن: كېيىن كەلگۈچى ئاخىرقى رەكەتنىڭ رۇكۇسىدىن كېيىن كەلگەن بولسا، ياخشىسى ئىمامغا ئەگىشىپ نامازغا كىرىشى كېرەك، بۇ توغرىدا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: نامازغا كەلگەندە، ئېغىر-بېسىق ۋە تەمكىنلىك بىلەن كېلىڭلار، ئىمامغا ئۈلگۈرگەننى ئوقۇڭلار، ئۈلگۈرەلمىگەننى تولۇقلار، بۇ ھەدىس رۇكۇدىن بۇرۇنقى بولسۇن ياكى رۇكۇدىن كېيىنكى بولسۇن، ئۈلگۈرەلمىگەن نامازنىڭ ھەممىسىنى ئۆز ئېچىگە ئالىدۇ".

10-كېيىن كەلگۈچى جۈمە نامىزىدا ئىككىنچى رەكەتنىڭ رۇكۇسىغا ئۈلگۈرەلمىسە، جۈمەگە ئۈلگۈرگەن بولمايدۇ، ئىمام جۈمە نامىزىنىڭ ئىككىنچى رەكەتنىڭ رۇكۇسىدىن بېشىنى كۆتۈرگەندىن كېيىن كەلگەن بولسا، جۈمەگە ئۈلگۈرەلمىگەن بولىدۇ، ئىمامغا ئەگىشىپ نامازغا كېرىپ، ئىمام سالام بېرىپ بولغاندىن كېيىن ئۇنى پېشىن نامىزى قىلىپ تولۇقلاپ ئوقۇيدۇ.

11-كېيىن كەلگەن كىشى ئېھتىيات يۈزىسىدىن ئىمام سول تەرەپكە سالام بېرىپ بولغاندىن كېيىن ئاندىن ئورنىدىن تۇرۇپ، ئۈلگۈرەلمىگەن نامىزىنى تولۇقلايدۇ.

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.